● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ●

GLASBA JE V MENI

Prihitel je po stopnicah glasbene šole v Polju, kajti ura je bila že pol štirih popoldne, čas, ko bi moral pričeti s poukom kitare. Aleš Strajnar, dobitnik prve nagrade mednarodne strokovne žirije na dnevih zabavne glasbe Ljubljana 80, ki so v začetku oktobra potekali v Ljubljani, je namreč na tej šoli že pet let strokovni učitelj kirare.

Nagrado je dobil za skladbo Dan neskončnih sanj, ki pa ni nastala, kot pravi, namenoma za to prireditev. Skladbo je imel napisano že nekaj časa. Nekoč pa jo je slišal Dušan Velkavrh, znani pisec popevkarskih besedil, zazdela se mu je zanimiva, pa je zanjo napisal besedilo. Maja letos so jo posneli na radiu. Posnetek je komisija, ki je izbirala skladbe za ta festival, uvrstila v program.

»S to skladbo pravzaprav šele začenjam,« je povedal Aleš Strajnar. »Sicer sem že tudi prej sem in tja napisal kako melodijo, v glavnem inštrumentalno. Zdaj pa se nameravam z glasbo bolj ukvarjati. Ne ravno samo s komponiranjem, temveč tudi s priredbami skladb, z glasbo nasploh. Dokler nisem prejel te nagrade, mi ni bilo čisto jasno, ali bi se posvetil glasbi ali pa bi se usmeril kam drugam. Nekaj časa sem namreč študiral tudi jezike.«

Dvomov zdaj ni več. »O vsem, kar vidim, opazim, razmišljam v notah. Glasba je vedno v meni.« To ni čudno, saj 33-letnega Aleša Strajnarja glasba spremlja že več let. Še ko je bil deček, se je učil klavir, pa ga nekako ni preveč zanimal in ga je po treh letih učenja opustil. Ko mu je bilo osemnajst let, je pričel igrati kitaro. Sodeloval je pri raznih ansamblih, med drugim tudi pri Mladih levih, zdaj pa je član ansambla Šok.

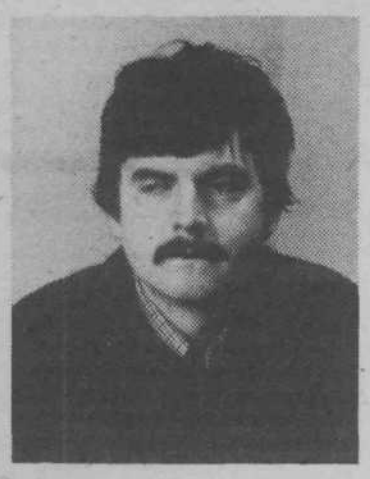

»Glasbeno ustvarjanje ni le stvar trenutnega navdiha, temveč je trdo, neprekinjeno delo, ki pa ima,« kot pravi Aleš Strajnar, »svetle trenutke. In takrat morda nastane kaj dobrega. Treba pa je veliko poslušati, študirati, razmišljati... Moral bi,« pravi Aleš Strajnar, »več pisati in manj igrati.« Seveda pa so vsa prizadevanja in želje premalo, če v človeku ni glasbe, če ne razmišlja, če ne govori v notah. In glasba je v Alešu Strajnarju že od nekdaj.

Besedilo in slika: D. J.

VESTI IZ KULTURE

Komisija za fotografijo pri Foto-kino zvezi naše republike je potrdila vrstni red najuspešnejših razstavljalcev. Na 4. mestu je naš občan in umetniški vodja fotografov v naši občini, mojster fotografije Tihomir Pinter. Čestitamo!

●

Ob obletnici ustanovitve SKOJ so v zagrebškem študentskem centru slovesno podelili nagrado Sedem sekretarjev SKOJA za pomemben, svež in pogumen ustvarjalen dosežek tudi punk skupini Pankrti. Ta skupina s Kodeljevega je doživela izjemen odmev s ploščo Dolgcajt.

AM

● Vevški papirničarji likovniki — organizirani

Vevški papirničarji — likovniki smo se organizirali v likovno sekcijo, ki deluje pri konferenci osnovnih organizacij sindikata naše delovne organizacije. Organizirali smo se sicer že lani, vendar vidnih rezultatov ni bilo. Zato smo se letos odločili za razstavo v počastitev krajevnega praznika. Pripravili smo jo v avli kulturnega doma Vevče. Predstavili smo se vsi likovni samorastniki Papirnice Vevče in odmev je bil presenetljivo ugoden.

Naš **program delovanja** obsega:

— razstavo v počastitev krajevnega praznika, ki je bila obenem tudi predstavitev likovnih samorastnikov iz tovarne;

— organizacijo likovne razstave v počastitev 30-letnice samoupravljanja in prvega delavskega sveta v Papirnici Vevče;

— organizacijo razstave gobelinov;

— organizacije razstav tudi drugih likovnih ustvarjalcev;

— sodelovanje z likovniki v krajevni skupnosti;

— postavitev stalne razstave v avli kulturnega doma in v tovarniških prostorih;

— sodelovanje z zvezo kulturnih organizacij naše občine;

— navezava stikov z društvom likovnih samorastnikov v Ljubljani zaradi strokovnega izpopolnjevanja;

— pridobivanje novih članov.

K sodelovanju vabimo vse, ki se ukvarjajo s kakršnokoli likovno dejavnostjo (slikanje v vseh tehnikah, kiparjenje, izdelovanje gobelinov, umetniško fotografiranje itd.) Predsednik sekcije je Vinko Ježek in preprosto se javiti pri njem v kovinski delavnici. Aktiven odnos do umetnosti pokažite tudi drugim in tako povejte tistim, ki tega ne vedo, da je umetnost največja radost in nam pomeni več kot samo prosto zadovoljstvo; je neločljiv del človekovega delovanja.

PETER SELAN

● Obiščite svojo knjižnico

Ob mesecu knjige Vas vabimo, da nas obiščete!

Dne 6. novembra med 8. in 20. uro si boste lahko izposodili in vrnili knjige brezplačno.

Pričakujemo vas!

Knjižnica Jožeta Mazovca v Mostah in v Polju

ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO

● NAŠA SKRB ZA OTROKE

Skozi vse leto

Tudi letošnji teden otroka je minil, a menim, da je prav, če pregledamo, kaj vse bi še lahko nudili našim otrokom, da bi bili temelji njihovega življenja zdravi in trdni. Kako bodo sicer kos ogromnim naporom, ki jih čakajo v njihovem ustvarjalnem obdobju, ko bo človeštvo pisalo novo tisočletje.

Vsekakor jih že danes lahko zavarujemo pred številnimi boleznimi s cepljenjem. Težko pa je reči, zakaj se je v miselnost staršev vcepilo prepričanje, kako odveč da je cepljenje otrok v sedanji moderni dobi. Res so minili časi, ko so se starši zavedali potrebe po cepljenju zaradi množičnega umiranja otrok za črnimi kozami, davico. Uspehi pri prepečevanju teh bolezni so verjetno uspavali tudi zdravstvene delavce, da o cepljenju vedno manj govore. Posledice takega »spanja na lovorikah« pa bi se lahko kaj hitro slabo obrestovale. Odstotek popolno cepljenih predšolskih otrok se namreč približuje tisti kritični točki, ko je že možen množičen pojav starih otroških nalezljivih bolezni.

Starši naj vedo, da smo imeli v Sloveniji že pred nekaj leti primere otroške paralize, da se oslovski kašelj vsako leto ponavlja v velikem številu in življenjsko ogroža dojenčke, da za tetanusom otroci stalno obolevajo — vendar samo necepljeni, da smo imeli še letos množičen pojav ošpic v naših vrtcih. Precej obolelih se je moralo zdraviti na klinikah. Mumps se stalno ponavlja v posačnih primerih — je staršem znano, da lahko dečki po prebolelem mumpsu ostanejo sterilni? Samo o davici v Sloveniji ni več sledu, in to prav zaradi dobri precepljenosti.

Kaj se zgodi, če odstotek cepljenih pade pod kritično točko? Vsaka nalezljiva bolezen se lahko pojavi znova. To je glavni razlog, da je zanemarjenje množičnega cepljenja sila neodgovorno. Zaščita otrok mora trajati tako dolgo, dokler neka bolezen ni izkoreninjena. To se je doslej zgodilo npr. s črnimi kozami. Ko je svetovna zdravstvena organizacija objavila, da so le-te iztrebljene, smo z množičnim cepljenjem prenehali.

Tega doslej ni uspelo niti v boju proti TBC, otroški paralizi, davici, tetanusu. Hiter življenjski tempo, organizacija bivalnega prostora otrok, kolektivno življenje so privedli do prave epidemije poškodb. Vsaka rana pa je lahko vzrok tetanusa. Pri spoznavanju, da je zaščita s cepljenjem popolna, je zanemarjenje tega izzivanje nesreče pri lastnem otroku.

Današnji način življenja zahteva pogosta potovanja v predele, kjer so še daleč od zaščite otrok pred nalezljivimi boleznimi (Afrika, Azija itd.).

Kdo bo jamčil za zdravje necepljenega otroka v teh predelih?

Nikakor ne smemo mimo pomena precepljenosti prebivalstva v morebitni vojni, ob naravnih katastrofah. Bolezni, ki jih v miru praktično ni, se v katastrofah ponovno pojavijo, imajo vse možnosti za hitro širjenje in za težke oblike. Tedaj namreč ne bo moč zagotavljati potrebnega materiala, zdravstvenih delavcev, prostorov, ne bo časa, da bi popravili nekaj, na kar smo pozabili v miru. Akcija za popolno precepljenost otrok se torej vključuje tudi v sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, v akcije Nič nas ne sme presenetiti.

Z načinom, postopkom cepljenja starše seznanimo v otroškem dispanzerju že ob prvem obisku otroka v posvetovalnici. Kdo naj bo cepljen in kdo ne, odloči sproti zdravnik in naj starši tega ne počno sami. Treba je torej priti na cepljenje ob napovedanem datumu. S tem se izognemo izostankom, ponovnemu vabilu ali celo neljubi prijavi sodniku za prekrške.

Dr. MARIJAN MRAMOR

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● SINDIKATI

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Možnosti izobraževanja za delo v sindikatu, družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih so v jesenskem času še pestrejše, saj je poleg rednih oblik, ki jih občinski svet ZS organizira vsako leto spomladi in jeseni (seminarji za predsednike in člane izvršnih odborov OO ZS, sindikalna politična šola in okrogle mize pri klubu samoupravljavcev), začela z delom tudi republiška politična šola. Za razliko od 2-mesečnega političnega tečaja, ki ga organizira center za družbenopolitično usposabljanje pri RS ZSS, bo le-ta potekala v glavnem ob popoldnevih in ob prostih sobotah, predavanja pa bodo v Ljubljani. Tako je uresničena želja slušateljev občinske sindikalne politične šole, ki so ob zaključku izrazili negodovanje nad dejstvom, da je 2-mesečni politični tečaj organiziran zunaj Ljubljane in celodnevno ter tako dostopen le redkim delavcem, ki jim bodisi delovne bodisi družinske razmere dopuščajo udeležbo.

Iz programa politične šole je razvidno, da je v bistvu nadaljevanje občinske sindikalne politične šole in je zato najprimerneje, da se vanjo vpišejo tisti, ki so občinsko že uspešno zaključili. Slušatelj, ki bo uspešno končal to šolo, bo mnogo laže prevzel opravljanje raznih funkcij tako v družbenopolitičnih organizacijah kot v samoupravnih organih in delegacijah.

Seminarji za predsednike in člane izvršnih odborov so se že začeli. Prav tako je z delom pričela tudi nova skupina slušateljev občinske sindikalne politične šole. Velik poudarek je dan predvsem gospodarski stabilizaciji ter delitvi po delu in rezultatih dela.

Pohvalno je dejstvo, da so se v nekaterih večjih ozdih odločili za organizacijo seminarjev v svojih prostorih in zunaj delovnega časa; v program pa bodo uvrstili tudi področja, za katera so opazili slabšo usposobljenost (ljudska obramba in družbena samozaščita, delo disciplinskih komisij ipd.).

Svoje delo je oživil tudi klub samoupravljavcev. Dela v tako imenovani obliki »okrogle mize«, kjer prisotni rešujejo probleme z izmenjavo mnenj in izkušenj. Do konca leta so predvidene še štiri okrogle mize na teme: gospodarjenje, varstvo pri delu, usmerjeno izobraževanje in samoupravna delavska kontrola. Novost je v tem, da bodo okrogle mize organizirane po dejavnostih, saj si bodo tako udeleženci laže izmenjali izkušnje zlasti pri reševanju problemov, ki so specifični za njihovo dejavnost.

Med člani IO je opaziti dokaj veliko zanimanja za izobraževanje, čeprav so seveda tudi take OO ZS, ki izobraževanju članov posvečajo premalo pozornosti. Zlasti naj bi se v izobraževanje vključili mladi delavci, da bodo lahko čim uspešneje in čim kvalitetneje delovali v funkcijah, ki jim jih bodo zaupali sodelavci.

Da bi še bolj zaživela kultura med delavci in da bi se le-ti več posvečali športu in rekreaciji, naj bi v ozdih delovali aktivni kulturni animatorji in organizatorji športa in rekreacije. Občinski svet ZS bo priredil seminarje, na katerih bodo le-ti pridobili potrebno znanje in veščine in tako laže pritegnili pozornost delavcev tudi na ti dve pomembni področji.

MARIJA LUKEŽIČ

Stoletnica šole v Dolskem

Šola v Dolskem je oktobra praznovala 100-letnico obstoja. Iz šolske kronike razberemo, da segajo priprave na gradnjo šole v Dolskem tja v leto 1876. Do tedaj je tamkajšnje otroke poučeval organist — šomašter ali pa so se posluževali, sicer v manjšem številu, šole v Dolu. Ker se je zatikalo pri načrtih, pri denarju in pri izbiri zemljišča, so pričeli graditi šolo v Dolskem šele 1. 1879, tj. istega leta, kot je bila uzakonjena splošna osnovnošolska obveznost. Gradnjo šole je prevzel posestnik Martin Peterka iz Dolskega. Dne 27. semptembra 1880 je bilo šolsko poslopje kolavdirano, 4. oktobra pa slovesno predano svojemu namenu. Šolska stavba je bila pritlična z učilnico in stanovanjem za učitelja.

Šolski okoliš — v tistem času so gradili šole v radiusu 4 km — je obsegal naslednje vasi: Dolsko kot sedež šole, Petelinje, Kamnica, Sv. Helena, Vinje, Hrib, Dolina, Osredki, Klopce, Laze in Senožeti. Šola je bila sprva enorazredna s šestletno šolsko obveznostjo. Zaradi povečanega števila učencev jo je bilo treba razširiti v dvorazrednico in seveda pridobiti še eno učilnico. Tako so 1. 1904 šolo nadzidali za eno nadstropje ter s še enim stanovanjem za učitelja.

Leta 1924 so v Senožetih dobili podružnico, šole v Dolskem in 1. 1931 se je le-ta osamosvojila. Ker se je po letu 1930 število učencev dvigalo, je bila uvedena vzporednica k 2. oddelku, 1. 1938 pa je bil odprt 3. oddelek; postala je torej trirazrednica.

Ker šola ni bila podkletena, je bil spodnji del stavbe vlažen, kar so 1. 1938 delno odpravili s horizontalno izolacijo. Šolska kronika navaja imena najzaslužnejših ljudi za ta dela: Bernarda Kokalja iz Vinj, Ivana Selška, Janeza Mihelčiča in Janeza Zajca iz Dolskega.

Prva učiteljica je bila Julijana Gula. Kronika posebej imenja učitelja Ivana Zupana, ki je na šoli upraviteljeval polnih 22 let in je veliko pripomogel k razvoju kraja. Bil je strokovnjak in svetovalec na mnogih področjih; predvsem v kmetijstvu in sadjarstvu. Nadalje je na šoli 32 let poučevala učiteljica Matilka Čuk. Dolga leta pred zadnjo vojno je bil šolski upravitelj Alojzij Vodopivec. Po vojni se je izmenjalo 19 učiteljev.

Do 1. 1899 je bil na šoli uradni jezik nemški, od tedaj dalje pa slovenski, razen med nemško okupacijo. V prvi svetovni vojni pouk v šoli ni bil prekinjen, pač pa močno okrnjen. V šolskih letih 1941/42 ter 1942/43 so poučevali na šoli okupatorski učitelji, ki so imeli za cilj ponemčiti naše otroke ter nas potujčiti. Po dveh letih brezuspešnega dela so 1. 1943 nemški učitelji zapustili šolo, ki je nato do konca vojne služila okupatorjem za postojanko. Mladina se je v tem času učila skrivaj pod vodstvom domače učiteljice Dragice Trobiševe iz Kamnice. Po končani vojni sta šolo zopet prevzela slovanska učitelja Niko in Julijana Lahajnar. Vsa stavba je bila v neredu brez ustrezne opreme in učnih pripomočkov. Primanjkovalo je šolskih potrebščin. Številne ovire, ki so ostale kot posledica vojne, obeh učiteljev niso motile, da ne bi delala z veseljem in ljubeznijo do svojega poklica, do mladine in z zaupanjem v lepšo prihodnost. Število učencev se je prva povojna leta precej dvignilo, kajti medvojni čas je onemogočil redno šolanje. Šolska stavba je po vojni doživela naslednje prenovitve: 1. 1950 je bila obnovljena streha, 1. 1961 pa fasada, zamenjana okna, položen parket v učilnicah, spremenjen vhod v šolsko poslopje ter zgornje stanovanje predelano v učilnico. Leta 1967 je bil obnovljen zadnji del fasade, zamenjana so bila okna, urejen vodovod v učilnicah in obnovljene so bile sanitarije in tlaki. Istega leta se je šola priključila na vaški vodovod, šolsko dvorišče pa je dobilo asfaltno prevleko. Vmes so se zvrstila manjša popravila.

Stara šola v Dolskem je prejšnji mesec praznovala stoletnico (Foto arhiv šole)

Kljub vsem tem prenovitvenim delom je šolska stavba ostala stara in polna pomanjkljivosti. Poleg stalnega zamakanja v pritličju so strokovnjaki ugotovili še slabo nosilnost temeljev in lesenih stropov ter predvsem nefunkcionalnost prostorov za sodoben pouk. Na podlagi teh ugotovitev je bila nova šola v Dolskem vključena v program II. samoprispevka.

Do 1. 1963 so na šoli poučevali po dva ali trije učitelji vseh osem razredov kombinirano. Po reorganizaciji šolske mreže 1. 1963, ko je šola postala podružnica centralne šole Polje, so bili na šoli v treh oddelkih le še učenci do 4. razreda. Po mnogih prizadevanjih smo 1. 1959 uspeli dobiti še eno učno moč in z njo čisti četrti oddelek, lani tudi oddelek podaljšanega bivanja.

Po podatkih iz šolske kronike je šola v svojem stoletnem obstoju doživljala številne spremembe tako v svoji zunanji podobi kakor tudi v organizaciji in predvsem vsebini svojega dela. Korenito reformo je doživela 1. 1958, ko je bila z zakonom o osnovni šoli opredeljena kot enotna obvezna splošno-izobraževalna osemletna osnovna šola ter tako v osnovnem vzgojanju in izobraževanju neposredno uveljavila pridobitve NOB in socialistične revolucije. Po tem obdobju je razširjala in bogatila svojo vzgojno-izobraževalno dejavnost. Ves čas je sledila družbenim potrebam, prevzemala nove naloge in jih vedno bolj kakovostno opravljala. Z malo šolo, šolo v naravi, z dopolnilnim in dodatnim poukom, s podaljšanim bivanjem, z interesnimi dejavnostmi, z organizacijami in društvi, s povečano skrbjo za zdravstveno varstvo in prehrano učencev je šola presegla svoje organizacijske in vsebinske okvire in sprožila potrebo po svoji nadaljnji socialistični preobrazbi.

IN KAKŠNA NAJ BO SEDANJA IN BODOČA OSNOVNA ŠOLA?

Samoupravno organizirana splošnoizobraževalna osemletna osnovna šola, povezana s predšolsko vzgojo in usmerjenim izobraževanjem, se bo na temelju izhodišč, ki so zajeta v dokumentih kongresov ZKJ in ZKS, stališč in sklepov CK ZKS, sklepov republiškega sveta za vzgojo in izobraževanje ter novega zakona o osnovni šoli vsebinsko in organizacijsko dograjevala kot celodnevna vzgojno-izobraževalna organizacija. Dopolnjevala se bo zlasti glede marksistične zasnovanosti vseh sestavin vzgojno-izobraževalnega dela, razširitve družbenogospodarskega znanja, krepitve političnega znanja, izobraževanja, tehnične in delovne vzgoje ter elementov proizvodnega in družbeno potrebnega dela. Povečala se bo vloga interesnih dejavnosti za spodbujanje ustvarjalnosti in za odkrivanje in razvoj interesov učencev. Poklicno usmerjanje se bo uveljavljajo kot sistematična in trajna naloga celotne vzgojno-izobraževalne dejavnosti šole, ki naj bo najtesneje povezana s svojim okoljem, s krajevno skupnostjo. Osnovna šola Dolsko se bo uveljavljala kot celodnevna odprta družbena vzgojno-izobraževalna organizacija, v kateri učitelji, učenci, delavci, delovni ljudje in občani uresničujejo svoje samoupravne pravice in opravljajo svoje dolžnosti. Zaradi vsega tega si občani že dalj časa želijo, da bi se nova šola poimenovala po partizanski družini Čad.

Po šolski kroniki in govoru N. Ča... zapisal J. Tomšič